

Narzędzie cyfrowe nr 2 dla klasy 7 szkoły podstawowej.

Temat: Memy internetowe jako narzędzie do utrwalenia wiadomości o *Dziadach cz. II*. Lekcja języka polskiego dla klasy siódmej.

Autor: Biserka Čejović

Scenariusz połączony jest z prezentacją: <https://prezi.com/view/92b4mznUv0NWod3xuvVW/>

Cele:

- powtórzenie wiadomości o *Dziadach cz. II*,
- wykorzystanie w interpretacji tekstów literackich wiedzy o historii i kulturze,
- wykorzystanie w interpretacji tekstów potrzebnych kontekstów: historycznych, kulturowych, społecznych,
- odnoszenie treści tekstów kultury do własnego doświadczenia,
- próby odczytywania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny,
- znajdowanie w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych,
- rozróżnianie rodzajów komizmu,
- korzystanie z informacji z poszanowaniem praw autorskich,
- mobilizowanie do działań twórczych.

Bibliografia:

Adam Mickiewicz, *Dziady cz. II* (dowolne wydanie)

<https://www.wirtualnemedial.pl/artykul/95-polskich-internautow-wie-co-to-memy-41-je-lubi> [dostęp: 16.11.2019]

<https://webepartners.pl/blog/memy-internetowe-wywiad-rafal-sowinski/> [dostęp: 16.11.2019]

Wszystkie zamieszczone w scenariuszu memy są autorstwa Biserki Čejović.

Komentarz metodyczny:

Dziady cz. II to utwór będący lekturą obowiązkową w szkole podstawowej. Nie jest to dla uczniów łatwy w odbiorze dramat, a na przeszkodzie w jego zrozumieniu stoją między innymi: dziewiętnastowieczny język, nieznanostwo kontekstów kulturowych, daleka od zainteresowań uczniów tematyka, niewielkie doświadczenie czytelnicze i teatralne, oczywista trudność wynikająca z czytania tekstu sztuki, a nie

oglądania jej na scenie. Rolą nauczyciela jest omówienie *Dziadów cz. II* w taki sposób, by uczniowie nie tylko zyskali wiedzę na temat treści utworu i jego budowy, ale również zauważyli zawartą w nim interesującą opowieść i uniwersalne przesłanie.

Lekcje z wykorzystaniem memów mogą zachęcić do pracy z tekstem literackim nawet najmniej zaangażowanych i chętnych uczniów. Praca grupowa pozwoli uczniom na zajęcie się tym, co wychodzi im najlepiej: jedni będą czuli się swobodnie w świecie aplikacji, inni mogą zająć się wyszukiwaniem odpowiednich cytatów czy pasujących do pomysłu obrazów graficznych. Niezależnie od stopnia zaangażowania i znajomości dramatu i tak każdy z nich znajdzie się choć przez chwilę blisko tekstu lektury. Indywidualna praca ucznia pozwoli mu na większą swobodę twórczą i być może na mniej schematyczne podejście do wykonywanego zadania. Może się okazać, że wszyscy uczestnicy lekcji będą zaskoczeni efektem pracy ucznia, jego poczuciem humoru czy nieszablonowym podejściem do interpretacji lektury.

Poniższy scenariusz może podlegać różnym modyfikacjom, w zależności od potrzeb i możliwości zespołu klasowego. Zadania prezentują różny poziom trudności, co sprawia, że każdy uczeń może w nich znaleźć coś dla siebie i w satysfakcjonujący sposób spędzić czas na lekcji. Uczeń z trudnościami edukacyjnymi może liczyć na wsparcie kolegów przy zadaniach grupowych (w zależności od woli nauczyciela, niemal wszystkie zawarte w scenariuszu polecenia mogą być skierowane do grup lub wykonywane samodzielnie) oraz takich, które nie wymagają dużej wiedzy o lekturze. W scenariuszu znalazły się dokładne instrukcje korzystania ze strony internetowej i aplikacji poświęconej memom – zostały opatrzone ilustracjami, które pomogą uczniom w korzystaniu z narzędzi. Specyfika scenariusza i doboru materiałów graficznych sprawia, że wszyscy uczniowie mogą otrzymać od nauczyciela wsparcie dotyczące doboru grafiki czy odpowiednich cytatów. *Dziady cz. II* Adama Mickiewicza nie są obszerną lekturą, wszelkie działania związane z omawianiem dramatu zaleca się rozpocząć od głośnego przeczytania tekstu, np. z podziałem na role. Pomoże to wszystkim uczniom w zrozumieniu utworu, a w szczególności tym, którzy są w przeważającej mierze słuchowcami lub zmagają się z problemami z czytaniem.

W związku z wymaganiami egzaminacyjnymi uczeń powinien umieć swobodnie wypowiadać się o lekturze, znać jej bohaterów, wymowę, zauważać związki między nią a innymi utworami obecnymi w podstawie programowej. Z *Dziadami cz. II* muszą się zmierzyć wszyscy uczniowie, ważne więc jest, by zostały one omówione w sposób dostosowany do dzieci o różnych możliwościach, z indywidualnymi doświadczeniami i o zróżnicowanym potencjale kulturowym. Pomóc w tym może połączona ze scenariuszem prezentacja, która w wyczerpujący sposób objaśnia wykorzystanie narzędzi do tworzenia memów zachęca do dyskusji oraz przedstawia urozmaicone sposoby pracy i zabawy z memami.

Źródło wykorzystanego obrazu: https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Ciesielski_Adam_Mickiewicz.jpg

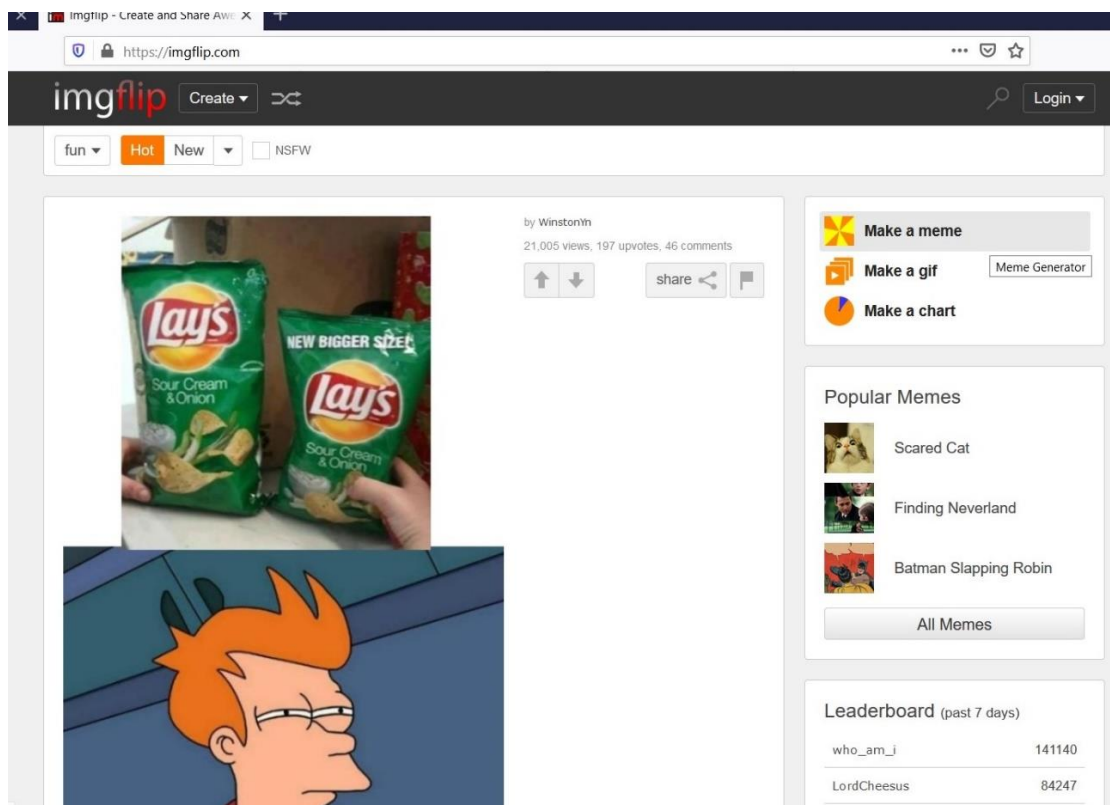
Badania wykazały, że 95% internautów wie, czym są memy, ponad 40% lubi je oglądać i dzielić się nimi w sieci. Dla 67% udostępnianie memów jest formą wyrażania poglądów. Oczywiście jest więc, że zabawa tworzeniem memów połączy na lekcji uczniów i nauczyciela, gdyż jest to zjawisko wszystkim znane. Ta nieć porozumienia może się też przydać przy omawianiu lektur szkolnych, nawet tak poważnych i tradycyjnych jak *Dziady cz. II* Adama Mickiewicza.

Wykorzystanie narzędzia cyfrowego:

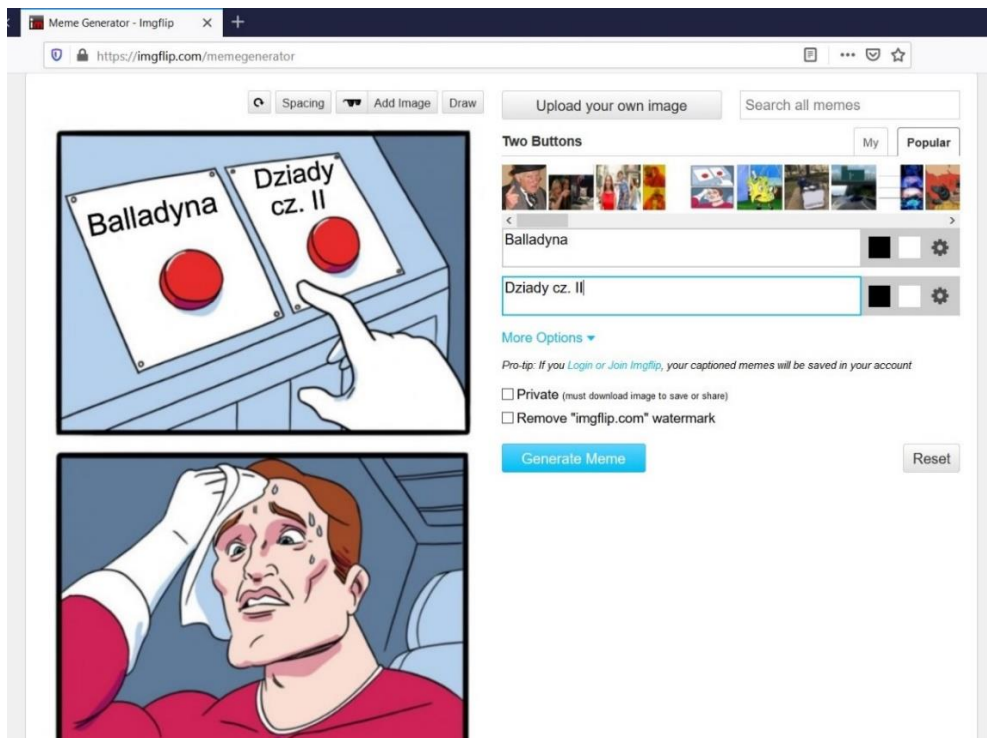
Internet oferuje setki stron służących do tworzenia memów, istnieje również wiele aplikacji na telefony komórkowe. Ważne, by narzędzia, z których korzystamy, były łatwe w obsłudze, nadążały za nowymi trendami, oferowały w wersji bezpłatnej dostęp do wielu zdjęć i szablonów, pozwalały załączać własne obrazy oraz korzystać z polskich czonek. Taką stroną może być na przykład <https://imgflip.com/>, intuicyjna i przyjazna propozycja zarówno dla początkujących, jak i zaawansowanych użytkowników. Prosta aplikacja jest **Meme Generator Free**, dostępny bezpłatnie w sklepie Google Play.

Krótką instrukcją korzystania ze strony <https://imgflip.com/>:

a. Na głównej stronie odnajdujemy polecenie: *Make a meme* i przechodzimy do kolejnej strony.

b. Tutaj wybieramy interesujący nas obrazek (możemy skorzystać z wyszukiwarki w języku angielskim) lub dodajemy własny (*Upload your own image*) i w zależności od wybranego rodzaju, wpisujemy w oznaczone miejsca interesujący nas tekst. Pojawi się on również na wybranym przez nas obrazku. Klikamy w niebieski przycisk *Generate Meme* i natychmiast możemy udostępnić mem w mediach społecznościowych. Jeśli chcemy zapisać mem na komputerze, zaznaczamy okienko *Private*, a potem *Download Image*.

c. Tak wygląda nasz mem, który może stać się przyczynkiem do dyskusji na temat dramatu romantycznego czy sympatii i wyborów lekturowych uczniów.

Źródło wykorzystanego obrazu: <https://imgflip.com/>

Instrukcja korzystania z aplikacji Meme Generator:

- a. Wyszukujemy aplikację w sklepie Google Play i instalujemy w telefonie.
- b. Wybieramy interesujące nas zdjęcie, które będzie podstawą mema. Możemy skorzystać z wyszukiwarki lub dodać własny obraz. W wyznaczonym miejscu wpisujemy nasz tekst i zapisujemy mem w telefonie.
- c. Możemy go udostępnić na wiele sposobów, np. w mediach społecznościowych lub za pomocą poczty elektronicznej.

Przebieg zajęć:

1. Lekcję warto rozpocząć rozmową na temat memów: czym są, jak powstają, w jaki sposób są rozpowszechniane i jaki niosą przekaz. Uczniowie mogą zaprezentować swoje ulubione memy i spróbować wyjaśnić fenomen ich popularności. Warto też wspólnie zastanowić się, kto staje się bohaterem memów, jaka jest ich tematyka, jak długo memy żyją, kto jest ich adresatem.
2. Nauczyciel może zaprezentować uczniom stworzone przez siebie memy nawiązujące do omawianej właśnie lektury (przykłady pokazane wyżej) i zachęcić do wspólnego tworzenia memów, których tematyką staną się *Dziady cz. II* Adama Mickiewicza.
3. Uczniowie mogą pracować w grupie – na przykład korzystając wspólnie z telefonu komórkowego lub komputera znajdującego się w klasie, mogą też wykonywać zadanie indywidualnie.
4. Początkowo nauczyciel może zasugerować uczniom stworzenie „poważnych” memów, pozbawionych prześmiewczego charakteru. Warto wyszukać w Internecie dawne ilustracje do *Dziadów cz. II* i połączyć je z odpowiednim cytatem. Przykładowy efekt działań widoczny jest na obrazku przedstawionym poniżej.

Patrzcie, ach patrzcie do góry, Cóż tam pod sklepieniem świeci? Oto złocistymi pióry trzepioce się dwoje dzieci.

Źródło wykorzystanego obrazu: [https://pl.wikisource.org/wiki/Dziady_cz%C4%99%C5%9B%C4%87_II/Dziady_\(poema\)](https://pl.wikisource.org/wiki/Dziady_cz%C4%99%C5%9B%C4%87_II/Dziady_(poema))

Połączenie ilustracji z dosłownym cytatem powinno być proste dla wszystkich uczniów, nawet tych, którzy jeszcze nie znają dobrze lektury. To pomysł na przypomnienie sobie treści dramatu, najważniejszych wydarzeń i postaci.

5. Kolejnym krokiem w pracy może być sięgnięcie do obrazów nadal związanych z epoką czy dziełem Mickiewicza, ale opatrzonych uczniowską interpretacją, trawestacją cytatu i nawiązaniem do klasycznego schematu memu:

Źródło wykorzystanego obrazu: <https://www.nationalgalleries.org/art-and-artists/5746/shepherdess-spied-upon-landscape>

Ta zabawa wymaga już dokładniejszej znajomości lektury, związanej nie tylko z treścią, ale też interpretacją utworu. Podobne przykłady mogą dotyczyć na przykład bohaterów dramatu, ich przewin i nauk płynących z ludowej moralności.

6. Interesujące wydaje się też połączenie oryginalnego cytatu z obrazkiem, który kojarzy się z absurdem i komizmem. To połączenie nadal może mieć ścisły związek z treścią dramatu i wcale nie musi stać w sprzeczności z jego interpretacją. Na pokazanym niżej memie mamy co najmniej dwa elementy związane *Dziadami cz. II*: tekst i bohaterów. Oczywiście połączenie cytatu z *Hamleta* i *Dziadów cz. II* jest absurdalne, ale pomysł takiego powiązania jest zgodny ze schematem tego właśnie rysunku: zetknięcia dwóch bohaterów, z których jeden wykrzykuje swoją kwestię, całkowicie zagłuszając wypowiedź drugiego. Stworzenie memu wymaga od ucznia świetnej znajomości lektury i umiejętności połączenia pozornie niepasujących do siebie tekstów w sensowną całość.

Źródło wykorzystanego obrazu: Meme Generator

7. Od powyższego pomysłu można przejść do kolejnego, w którym utwór Mickiewicza staje się pretekstem do powiązania go z innymi utworami i tekstami kultury. Tak mogłoby wyglądać połączenie *Dziadów cz. II* z *Ptakami* Alfreda Hitchcocka. Jest to propozycja dla uczniów, których wiedza wykracza poza minimum programowe, czują się swobodnie w sferze popkultury i umieją łączyć ze sobą światy rozmaitych sztuk.

Źródło wykorzystanego obrazu: <https://pl.pinterest.com/pin/44121271337031576>

8. Finałem lekcji może być jeszcze dalsze odchodzenie od treści dramatu, ale jednocześnie tworzenie memów, które byłyby zupełnie niezrozumiałe bez znajomości odpowiedniego kontekstu. Takie połączenie tekstu i obrazu uświadamia uczniom, jak ważna jest identyfikacja klasycznych tekstów literackich i w ogóle tekstów kultury – ich nieznanomość zamyka przed nami zrozumienie wielu aluzji obecnych w książkach czy filmach, gry słów, a nawet dowcipów czy właśnie internetowych żartów.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Źródło wykorzystanego obrazu: <https://www.wired.com/story/could-an-astronaut-lost-in-space-use-gravity-to-get-around/>

9. Memy można wykorzystywać na różne sposoby, pomysł z włączeniem ich do lekcji powtórkowej ze znajomości *Dziadów cz. II* jest tylko propozycją, która być może otworzy nauczycieli i uczniów na inne sposoby omawiania utworów literackich. Szczególnie tych, które mogą pojawić się na egzaminie z języka polskiego, o czym przypomina ostatni z prezentowanych tu memów.

Źródło wykorzystanego obrazu: Meme Generator